

Pay Solutions Sweden AB
Kaserntorget 7
411 18 Göteborg

Tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) - indrivning mot omyndiga

Datainspektionens beslut

Datainspektionen meddelar enligt 15 § inkassolagen Pay Solutions Sweden AB följande föreskrift om hur inkassoverksamheten ska bedrivas.

Pay Solutions Sweden AB får inte vidta några inkassoåtgärder gentemot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom.

Ärendet avslutas, men kan komma att följas upp.

Redogörelse för tillsynsärendet

I november 2014 konstaterade Datainspektionen att Pay Solutions Sweden AB (nedan Pay Solutions) brutit mot 4 § inkassolagen (dnr 1895-2014). Detta genom att inte ha haft fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd samt att inte se till att den som har till uppgift att kontrollera grunden för fordringar har tillräckliga kunskaper.

Datainspektionen förutsatte då att de åtgärder som Pay Solutions avsåg att vidta skulle leda till att bolaget fångar upp alla fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och kontrollerar grunden för dessa innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. Inspektionen förutsatte vidare att bolaget snarast skulle vidta åtgärder för att läka personalens kunskapsbrister och på nytt kontrollera grunden i förhållande till

nu gällande rätt i de hos bolaget pågående ärendena mot personer som var omyndiga när fordran uppkom.

Då Datainspektionen har uppmärksamats på att Pay Solutions återigen har ansökt om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten i i vart fall ett ärende, i vilket svaranden var omyndig vid fordrans förfallodag, har inspektionen på nytt inlett tillsyn mot bolaget.

Inom ramen för tillsynsärendet har Pay Solutions uppgett att bolaget har vidtagit åtgärder i tre steg.

1. Sedan i augusti 2015 genomför bolaget dagliga körningar över fakturadatum i förhållande till födelsedatum för att stoppa automatisk handläggning av ärenden med omyndiga gäldenärer och tar bort all automatik rörande omyndiga gäldenärer. Bolaget har vidare ett varningsmeddelande för alla omyndiga gäldenärer, som syns även i faktura- och påminnelseärenden.
2. Sedan i maj 2016 går det inte att registrera omyndiga gäldenärer i bolagets system. Bolaget har också tagit bort inkassoanknutna åtgärder från systemet om gäldenären är omyndig och det kan handläggaren endast komma runt om denne anger att det finns ett giltigt avtal/korrekt medgivande från förmyndaren och att gäldenären är över 18 år vid kravtillfället. Bolaget har vidare utvecklat internutbildningen och satt som mål att inga krav mot omyndiga gäldenärer ska komma till inkasso.
3. I steg tre försöker Pay Solutions bygga bort individuella felkällor genom en form av attestutin där en chef ska godkänna inkassoåtgärder mot personer som skulle kunna vara omyndiga vid kravtillfället eller då avtalet slöts.

Pay Solutions har vidare uppgett att bolaget sedan Datainspektionens tidigare beslut har fångat upp drygt 3 000 ”påminnelsefordringar” och drygt 100 ”inkassofordringar” och stoppat dessa innan inkassokrav skickats ut. Bolaget har kontaktat fordringsägaren för vidare utredning varpå fordringsägaren har fått bevisa att målsman har lämnat sitt medgivande eller styrkt att det är den omyndiges egna medel som har disponerats enligt föräldrabalken. Om fordringsägaren inte har kunnat bevisa detta har Pay Solutions avslutat ärendet utan att några inkassorelaterade åtgärder har vidtagits mot den omyndiga personen.

När det gäller det ärende i vilket Pay Solutions har ansökt om betalningsföreläggande har bolaget uppgett att det rör en avgift för att ett paket inte hämtades ut. I samband med beställning över internet har gäldenären godkänt fordringsägarens allmänna villkor om att en avgift tillkommer om paket inte hämtas ut. Födelsedatum för gäldenären saknades då ärendet kom in till Pay Solutions och bolaget eftersökt då det manuellt. I samband med det misstog sig handläggaren om gäldenärens ålder. Risken för den typen av misstag försvinner genom den systemförändring som skett i steg 2 ovan.

Här till har Pay Solutions uppgett att bolaget inte driver några ärenden där rättlig grund saknas och att bolaget inte har några pågående ärenden (per den 17 juni 2016). Drygt sex ärenden har slunkit igenom bolagets kontroller, men risken för att så ska ske reduceras genom de beskrivna systemanpassningarna. Bolaget har och ska fortsätta att påpeka risken vad gäller inkassoåtgärder mot omyndiga personer för sina handläggare.

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 4 § inkassolagen ska inkassoverksamhet bedrivas i enlighet med god inkassosed. Vad som är god inkassosed framgår av 5-11 §§ inkassolagen, Datainspektionens allmänna råd Tillämpning av inkassolagen och Datainspektionens praxis i inkassofrågor.

När det gäller just omyndiga personer och kontrollen av fordran säger god inkassosed att om den av uppdragsgivaren utpekade gäldenären är omyndig, eller var omyndig då fordran uppkom, bör inkassoombudet alltid kontrollera att det faktiskt är den omyndige som är gäldenär (allmänna råden, s. 20).

Bakgrunden är att det numera finns få sätt för en omyndig person att bli skuldsatt och att det därför finns skäl att alltid utgå från att en fordran riktad mot en person som var omyndig då fordran uppkom saknar laglig grund. Om ett inkassobolag inte genomför en kontroll av grunden för fordran i den situationen finns det stor risk för att bolaget vidtar inkassoåtgärder utan att det finns laglig grund för fordran.

Datainspektionen anser därför att god inkassosed innebär att ett inkassobolag bör ha fungerande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot

---

personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd. En förutsättning för att sådana kontroller ska kunna fungera korrekt är att den hos bolaget som har till uppgift att utföra kontrollen har tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om respektive grund är juridiskt hållbar.

Som huvudregel saknar en omyndig person rättslig handlingsförmåga, det vill säga han eller hon får inte själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser (9 kap. 1 § FB). Ett undantag gäller om den som är omyndig har eget hushåll. I den situationen får den omyndige själv ingå sådana rättshandlingar som sedvanligen företas för den dagliga hushållningen (9 kap. 2a § FB). En omyndig person får vidare själv råda över vad han eller hon genom eget arbete har förvärvat efter det han eller hon har fyllt 16 år (9 kap. 3 § FB). En omyndig person kan vidare ha fått egendom under villkor att den omyndige själv ska få råda över egendomen (9 kap. 4 § FB). De två sistnämnda lagrummen ger inte den omyndiga personen möjlighet att skuldsätta sig, ens med betalningsrätt i egendomen i fråga. Skulle en omyndig person företa en rättshandling som faller utanför personens rättsliga handlingsförmåga blir rättshandlingen ogiltig och kan alltså inte göras gällande gentemot den omyndiga personen.

Föräldrar, i egenskap av den omyndiges förmyndare, får endast med överförmyndarens samtycke företa rättshandlingar som innebär skuldsättning av den omyndige (13 kap. 12 § första stycket 1 FB). Att överförmyndarens samtycke krävs även för avtal som rör mindre värden och som innebär ett kortare betalningsansånd har numera förtydligats (prop. 2007/08:150, s. 29 ff.). Ett sådant avtal kan dock göras gällande sedan skulden har betalats (12 kap. 10 § andra stycket FB).

För att få Datainspektionens tillstånd att bedriva inkassoverksamhet krävs att verksamheten kan antas bli bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt (3 § inkassolagen). Om Datainspektionens tillsyn föranleder det kan inspektionen meddela föreskrifter om hur inkassoverksamheten ska bedrivas (15 § inkassolagen).

Datainspektionens bedömning

Såvitt Datainspektionen förstår omfattar de rutiner som Pay Solutions har beskrivit inte bara personer som är omyndiga vid kontrolltillfället, utan även

---

personer som är myndiga vid kontrollen men som var omyndiga då respektive fordran uppkom. Med den utgångspunkten anser Datainspektionen att Pay Solutions numera har tillfredställande rutiner för att fånga upp fordringar som riktas mot personer som var omyndiga då respektive fordran uppkom och för att kontrollera grunden för en sådan fordran innan bolaget vidtar någon inkassoåtgärd.

Däremot har Pay Solutions, genom att vidta inkassoåtgärder i de fall fordringsägaren har visat att förmyndaren har lämnat sitt medgivande eller att det är den omyndiga personens egna medel som har disponerats, visat att det hos bolaget inte finns tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om respektive grund i sammanhanget är juridiskt hållbar.

På grund av den konstaterade bristen föreligger stor risk för att Pay Solutions bryter mot god inkassosed genom att rutinmässigt vidta inkassoåtgärder gentemot personer som var omyndiga när respektive fordran uppkom utan att det finns laglig grund. Datainspektionen ser allvarligt på bristerna då omyndiga personer utgör en extra skyddsvärd kategori av personer. Vidare har Datainspektionen tidigare konstaterat samma brist hos Pay Solutions utan att bolaget har åtgärdat den. Den konstaterade kunskapsbristen ger också skäl att ifrågasätta om Pay Solutions kan antas bedriva sin inkassoverksamhet på ett sakkunnigt sätt, så som krävs för Datainspektionens tillstånd att bedriva inkassoverksamhet. Mot denna bakgrund finner Datainspektionen anledning att meddela Pay Solutions en föreskrift om hur inkassoverksamheten ska bedrivas när det gäller fordringar som riktas mot personer som var omyndiga när respektive fordran uppkom.

Föreskriften kan komma att upphävas om Pay Solutions gör sannolikt att bolaget har skaffat sig tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om respektive grund är juridiskt hållbar för fordringar som riktas mot personer som var omyndiga när respektive fordran uppkom.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om inspektionen inte själv

---

ändrar beslutet på det sätt ni har begärt. Även Justitiekanslern får överklaga beslutet för att tillvarata allmänna intressen. Tiden för överklagande för Justitiekanslern räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Detta beslut har fattats av ställföreträdande generaldirektören Hans-Olof Lindblom efter föredragning av juristen Malin Fredholm. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschefen Catharina Fernquist deltagit.

Hans-Olof Lindblom

Malin Fredholm

Kopia till: Justitiekanslern
